

3.13 อำเภอบ้านเหลื่อม

3.13.1 ประวัติความเป็นมา

เดิมบ้านเหลื่อมมีต้นมะเหลื่อมใหญ่เกิดอยู่กลางหมู่บ้าน แฝ่กิ่งก้านสาขาให้ร่มเงาเป็นที่ชุมนุมในการจัดงานประเพณีประจำปีต่าง ๆ ของชาวบ้านในหมู่บ้านและหมู่บ้านใกล้เคียง ชาวบ้านจึงเรียกกันว่า “บ้านมะเหลื่อม” ต่อมาเพี้ยนมาเป็น “บ้านเหลื่อม” อำเภอบ้านเหลื่อมเป็นเขตปกครองของอำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา ต่อมากระทรวงมหาดไทยประกาศแบ่งเขตปกครองพื้นที่ของอำเภอบัวใหญ่ เป็นกิ่งอำเภอคง ซึ่งพื้นที่อำเภอบ้านเหลื่อมขณะนั้นคือ ตำบลวังโพธิ์ในปัจจุบัน เป็นเพียงตำบลหนึ่งในกิ่งอำเภอคง ต่อมาในปี พ.ศ. 2490 กิ่งอำเภอคงได้ยกฐานะเป็นอำเภอคง และในปี พ.ศ.2513 กระทรวงมหาดไทยได้แยกตำบลวังโพธิ์เป็น 2 ตำบล คือ ตำบลบ้านเหลื่อม และตำบลโคกกระเบื้อง

ต่อมาเมื่อวันที่ 13 ตุลาคม พ.ศ.2519 กระทรวงมหาดไทยได้ประกาศแบ่งเขตพื้นที่อำเภอคงแยกออกเป็นกิ่งอำเภอบ้านเหลื่อม โดยแบ่งเป็น 3 ตำบล คือ ตำบลบ้านเหลื่อม ตำบลวังโพธิ์ และตำบลโคกกระเบื้อง มีที่ว่าการกิ่งอำเภอและส่วนราชการต่าง ๆ ตั้งอยู่ที่สาธารณะในเขตตำบลบ้านเหลื่อม ในพื้นที่ทั้งหมด 59 ไร่ 3 งาน 38 ตารางวา ในปี พ.ศ. 2523 กิ่งอำเภอบ้านเหลื่อมได้ขอแยกตำบลใหม่เพิ่มขึ้นอีก 1 ตำบล คือตำบลช่อระกา โดยแยกจากตำบลวังโพธิ์ และต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2530 ได้มีพระราชกฤษฎีกา ยกฐานะจากกิ่งอำเภอเป็นอำเภอบ้านเหลื่อม

3.13.2 ที่ตั้งอำเภอ อาณาเขต ขนาดพื้นที่

อำเภอบ้านเหลื่อมตั้งอยู่ทางทิศเหนือของจังหวัดนครราชสีมา ห่างจากตัวจังหวัด 86 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมด 233 ตารางกิโลเมตร หรือ 145,625 ไร่ โดยอยู่ในเขตป่าสงวนโคกหลวงมีพื้นที่ 231 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 99.14 ปัจจุบันสภาพป่าถูกทำลาย กลายเป็นที่อยู่อาศัยและที่ทำกินของราษฎรในอำเภอบ้านเหลื่อมและอำเภอใกล้เคียง

อาณาเขตติดต่อกับอำเภอและจังหวัดใกล้เคียง มีดังนี้ ทิศเหนือติดต่อกับพื้นที่อำเภอแก่งสนามนาง จังหวัดนครราชสีมา และอำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ทิศตะวันออกติดต่อกับอำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา ทิศใต้ติดต่อกับอำเภอคง จังหวัดนครราชสีมา ทิศตะวันตกติดต่อกับอำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ

3.13.3 ลักษณะภูมิประเทศและลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิประเทศของอำเภอบ้านเหลื่อม โดยทั่วไปพื้นที่ส่วนใหญ่ร้อยละ 60 เป็นที่ราบลุ่ม อยู่ทางด้านทิศเหนือ ทิศตะวันตก และทิศใต้ของอำเภอ เหมาะแก่การทำนา ส่วนอีกร้อยละ 40 ของพื้นที่ อยู่ทางทิศตะวันออกของอำเภอ เป็นที่ลักษณะเป็นลอนคลื่นสูง เหมาะแก่การปลูกพืชไร่ เช่น อ้อย มันสำปะหลัง เป็นต้น

สภาพอากาศตลอดทั้งปี ในฤดูหนาว อากาศค่อนข้างหนาว มีอุณหภูมิต่ำสุดที่ 15 องศาเซลเซียส ส่วนในฤดูร้อน อากาศร้อนจัด มีอุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 35 - 40 องศาเซลเซียส และในฤดูฝนจะมี

ปริมาณฝนตกเฉลี่ยประมาณปีละ 926 มิลลิเมตร และตกมากในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงตุลาคม และฝนจะทิ้งช่วงในกลางฤดูฝนของทุกปี ทำให้ส่งผลต่อผลผลิตทางการเกษตรของเกษตรกรในพื้นที่

3.13.4 ลักษณะด้านเศรษฐกิจ

1) การประกอบอาชีพ จากข้อมูลพื้นฐานพบว่าประชากรในเขตอำเภอบ้านเหลื่อมโดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ การทำนา ทำไร่ ทำสวน ทำการประมง ปศุสัตว์ รองลงมาคือ การประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป

ตารางที่ 333 แสดงการประกอบอาชีพของประชากร อำเภอบ้านเหลื่อม

อาชีพ	เพศ		รวม (คน)
	ชาย (คน)	หญิง (คน)	
ไม่มีอาชีพ	206	224	430
นักเรียน	1,246	1,120	2,366
นักศึกษา	122	152	274
ทำนา	2,063	2,145	4,208
ทำไร่	463	420	883
ทำสวน	9	5	14
ประมง	17	18	35
ปศุสัตว์	2	2	4
รับราชการ	63	74	137
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	1	0	1
พนักงานบริษัท	30	39	69
รับจ้างทั่วไป	745	657	1,402
ค้าขาย	112	124	236
ธุรกิจส่วนตัว	15	4	19
อื่นๆ	352	362	714
รวมทั้งสิ้น	5,446	5,346	10,792

ที่มา : ข้อมูล จปฐ. อำเภอบ้านเหลื่อม (2554)

หมายเหตุ : จำนวนประชากรที่ได้จากการสำรวจนี้ ไม่เท่ากับจำนวนประชากรที่มีอยู่ในทะเบียนบ้านหรืออาศัยอยู่จริงได้

2) รายได้ จากข้อมูลพบว่าในพื้นที่อำเภอบ้านเหลื่อมมีรายได้เฉลี่ยของประชากรอยู่ที่ 58,716.85 บาทต่อคนต่อปี ซึ่งพื้นที่ที่มีรายได้เฉลี่ยมากที่สุดคือ เทศบาลตำบลบ้านเหลื่อมมีรายได้เฉลี่ย

จำนวน 69,300.79 บาทต่อคนต่อปี รองลงมาคือ ตำบลบ้านเหลื่อมมีรายได้เฉลี่ยจำนวน 60,900.65 บาทต่อคนต่อปี และพบว่าพื้นที่ที่มีรายได้เฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ตำบลวังโพธิ์ มีรายได้เฉลี่ยจำนวน 43,781.54 บาทต่อคนต่อปี

ตารางที่ 334 แสดงรายได้ของประชากรจำแนกเป็นรายตำบล อำเภอบ้านเหลื่อม

ลำดับ	ตำบล	รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปี (บาท)
1	บ้านเหลื่อม	60,900.65
2	วังโพธิ์	43,781.54
3	โคกกระเบื้อง	59,296.72
4	ช่อระกา	54,037.63
5	เทศบาลตำบลบ้านเหลื่อม	69,300.79
เฉลี่ยรายได้ต่อคนต่อปีของประชากรในพื้นที่		58,716.85

ที่มา : ข้อมูล จปฐ. อำเภอบ้านเหลื่อม (2554)

3) รายจ่าย จากข้อมูลพบว่าในพื้นที่อำเภอบ้านเหลื่อม มีค่าใช้จ่ายในการอุปโภคและบริโภค รวมทั้งอำเภอจำนวน 164,969,901 บาทต่อปี ได้แก่ ค่าใช้จ่ายเพื่อซื้อข้าวสาร ค่าใช้จ่ายเพื่อซื้ออาหารที่จำเป็น ค่าใช้จ่ายเพื่อซื้อขนมกรุบกรอบ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย ค่าการเดินทาง (น้ำมันรถ ค่าโดยสาร) ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าโทรศัพท์ บัตรเติมเงิน ค่าบันเทิง หวย และการพนัน ค่าบุหรี่ยาสูบ และอื่น ๆ ในขณะที่รายจ่ายเพื่อต้นทุนในการผลิตรวม จำนวน 99,562,987 บาทต่อปี ได้แก่ ค่าใช้จ่ายค่าพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ค่าสารเคมีเพื่อการผลิต ค่าจ้าง ค่าแรงงาน ค่าเช่า และค่าเครื่องจักรต่าง ๆ

ตารางที่ 335 แสดงรายจ่ายภาพรวมของประชากรจำแนกตามประเภทของรายจ่าย อำเภอบ้านเหลื่อม

ประเภทรายจ่าย	รายจ่าย	จำนวนเงิน (บาท)
ค่าพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์	รายจ่ายที่เป็นต้นทุนการผลิต (บาท)	23,243,486
	รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค (บาท)	0
	จำนวนรวม	23,243,486
ค่าสารเคมีเพื่อการผลิต	รายจ่ายที่เป็นต้นทุนการผลิต (บาท)	26,954,698
	รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค (บาท)	0
	จำนวนรวม	26,954,698

ตารางที่ 335 แสดงรายจ่ายภาพรวมของประชากรจำแนกตามประเภทของรายจ่าย อำเภอบ้านเหลื่อม (ต่อ)

ประเภทรายจ่าย	รายจ่าย	จำนวนเงิน (บาท)
ค่าจ้าง ค่าแรงงาน ค่าเช่า	รายจ่ายที่เป็นต้นทุนการผลิต (บาท)	24,716,362
	รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค (บาท)	0
	จำนวนรวม	24,716,362
ค่าเครื่องจักรต่างๆ	รายจ่ายที่เป็นต้นทุนการผลิต (บาท)	24,648,441
	รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค (บาท)	0
	จำนวนรวม	24,648,441
ค่าใช้จ่ายเพื่อการซื้อข่าวสาร	รายจ่ายที่เป็นต้นทุนการผลิต (บาท)	0
	รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค (บาท)	15,989,467
	จำนวนรวม	15,989,467
ค่าใช้จ่ายเพื่อซื้ออาหารที่จำเป็น	รายจ่ายที่เป็นต้นทุนการผลิต (บาท)	0
	รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค (บาท)	47,869,968
	จำนวนรวม	47,869,968
ค่าใช้จ่ายเพื่อซื้อขงนม กรุบกรอบ	รายจ่ายที่เป็นต้นทุนการผลิต (บาท)	0
	รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค (บาท)	11,824,713
	จำนวนรวม	11,824,713
ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย	รายจ่ายที่เป็นต้นทุนการผลิต (บาท)	0
	รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค (บาท)	12,324,119
	จำนวนรวม	12,324,119
ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย	รายจ่ายที่เป็นต้นทุนการผลิต (บาท)	0
	รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค (บาท)	5,618,170
	จำนวนรวม	5,618,170
ค่ารักษาพยาบาล ค่ายา	รายจ่ายที่เป็นต้นทุนการผลิต (บาท)	0
	รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค (บาท)	6,689,370
	จำนวนรวม	6,689,370
ค่าใช้จ่ายในด้านการศึกษา	รายจ่ายที่เป็นต้นทุนการผลิต (บาท)	0
	รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค (บาท)	24,761,131
	จำนวนรวม	24,761,131

ตารางที่ 335 แสดงรายจ่ายภาพรวมของประชากรจำแนกตามประเภทของรายจ่าย อำเภอบ้านเหลื่อม (ต่อ)

ประเภทรายจ่าย	รายจ่าย	จำนวนเงิน (บาท)
ค่าการเดินทาง (ค่าน้ำมันรถ ค่าโดยสาร)	รายจ่ายที่เป็นต้นทุนการผลิต (บาท)	0
	รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค (บาท)	17,538,216
	จำนวนรวม	17,538,216
ค่าน้ำ ค่าไฟ	รายจ่ายที่เป็นต้นทุนการผลิต (บาท)	0
	รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค (บาท)	11,537,774
	จำนวนรวม	11,537,774
ค่าโทรศัพท์ บัตรเติมเงิน	รายจ่ายที่เป็นต้นทุนการผลิต (บาท)	0
	รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค (บาท)	9,237,899
	จำนวนรวม	9,237,899
ค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล	รายจ่ายที่เป็นต้นทุนการผลิต (บาท)	0
	รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค (บาท)	9,739,112
	จำนวนรวม	9,739,112
ค่าบันเทิง หวย และการพนัน	รายจ่ายที่เป็นต้นทุนการผลิต (บาท)	0
	รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค (บาท)	2,985,990
	จำนวนรวม	2,985,990
ค่าบุหรี เหล้า ยาสูบ	รายจ่ายที่เป็นต้นทุนการผลิต (บาท)	0
	รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค (บาท)	3,666,595
	จำนวนรวม	3,666,595
ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	รายจ่ายที่เป็นต้นทุนการผลิต (บาท)	0
	รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค (บาท)	16,637,878
	จำนวนรวม	16,637,878
รวมทั้งหมด		295,983,389

ที่มา : สำนักงานสถิติจังหวัดนครราชสีมา (2553)

4) หนี้สินและเงินออม จากการสำรวจข้อมูลบัญชีครัวเรือน พบว่า ในพื้นที่อำเภอบ้านเหลื่อม ประชากรมีหนี้สินเฉลี่ย 6,780.39 บาทต่อคนต่อปี และมีเงินออมเฉลี่ย 4,903.97 บาทต่อคนต่อปี

จากข้อมูลของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) อำเภอบ้านเหลื่อมประจำปี พ.ศ. 2553 พบว่าเกษตรกรในอำเภอบ้านเหลื่อมมีหนี้สินจากการกู้ ธกส. รวมกันจำนวน 237.1 ล้านบาท โดยส่วนใหญ่กู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพจำนวน 201.5 ล้านบาท กู้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและการศึกษาจำนวน 20 ล้านบาท และกู้เพื่อชำระหนี้ในระบบจำนวน 15.6 ล้านบาท

5) กลุ่มองค์กร

ก. กลุ่มองค์กรชุมชนและองค์กรทางสังคมที่เข้มแข็งในพื้นที่อำเภอบ้านเหลื่อม มีกลุ่มประเภทกลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มสตรีแม่บ้าน และกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ดังนี้

ตารางที่ 336 แสดงกลุ่มองค์กรในพื้นที่อำเภอบ้านเหลื่อม

ชื่อกลุ่ม	สมาชิก	กิจกรรมหลัก	ชื่อประธานกลุ่ม
เครือข่ายกองทุนหมู่บ้าน ระดับอำเภอ	78	สนับสนุนการดำเนินงาน กองทุนหมู่บ้าน	นายเสวย การนอก
คณะกรรมการพัฒนาสตรี อำเภอ	585	สนับสนุนการดำเนินงานพัฒนาสตรี	นางกาทิ หาญนอก
ชมรม อสม.ระดับอำเภอ	516	สนับสนุนการดำเนินงานด้าน สาธารณสุข	น.ส.บุญทอม เหลื่อมศรีจันทร์
ชมรมอาสาสมัครป้องกัน ภัยฝ่ายพลเรือนระดับ อำเภอ	585	สนับสนุนการดำเนินงานด้าน การรักษาความสงบเรียบร้อย ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	ไม่มีข้อมูล
ชมรมผู้สูงอายุระดับ อำเภอ	2900	ส่งเสริมการจัดสวัสดิการ ผู้สูงอายุ	นายจักรี วัฒนเสถียร

ที่มา : รวบรวมโดยคณะกรรมการโครงการทศวรรษใหม่ ปฏิรูปโครงสร้าง ปฏิรูปประเทศไทย อำเภอบ้านเหลื่อม (2554)

ข. กลุ่มผู้ผลิต ผู้ประกอบการ โอท็อป อำเภอบ้านเหลื่อม จังหวัดนครราชสีมา มี ดังนี้

ตารางที่ 337 แสดงรายชื่อกลุ่มโอท็อปในพื้นที่อำเภอบ้านเหลื่อม

ชื่อกลุ่ม	ชื่อประธาน	ที่อยู่
กลุ่มแม่บ้านดอนทองไหมไทย	คุณหนูาส ทานอก	51 หมู่ 5 ต.บ้านเหลื่อม
กลุ่มแม่บ้านช่อระการร่วมใจ	คุณกาทิ หาญนอก	316 หมู่ 1 ต.ช่อระกา
กลุ่มเย็บผ้าใส่กระดาดยทิงชู	นางปราณี ภาแสดำ	146 หมู่ 4 ต.โคกกระเบื้อง
กลุ่มทอเสื่อพื้นบ้านสระสี่เหลี่ยม	นางบุญเลี้ยง ชมชะนัด	18 หมู่ 4 ต.โคกกระเบื้อง
กลุ่มเย็บผ้าใส่กระดาดยทิงชูบ้าน สระสี่เหลี่ยม	นางปราณี ภาแสดำ	146 หมู่ 4 ต.โคกกระเบื้อง
กลุ่มเกษตรกรทำนาวังโพธิ์	นายชิงชัย พัวพัฒนพงศ์	94 หมู่ 3 ต.วังโพธิ์
กลุ่มสตรีเกษตรกรแปรรูป ผลิตภัณฑ์จากปลา	นางปัทมา ช้องนอก	6 หมู่ 6 ต.บ้านเหลื่อม
กลุ่มสตรีตัดเย็บผ้ากันเปื้อน	นางสังวาลย์ ทุมแสง	167 หมู่ 5 ต.โคกกระเบื้อง

ตารางที่ 337 แสดงรายชื่อกลุ่มโอทอปในพื้นที่อำเภอบ้านเหลื่อม (ต่อ)

ชื่อกลุ่ม	ชื่อประธาน	ที่อยู่
กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าฝ้ายบ้าน ช่อบูรพา	นางกัญวล ทำสวน	37 หมู่ 7 ต.ช่อระกา
กลุ่มสตรีทอผ้าไหมไหมพรม	นางคำ จอดนอก	42 หมู่ 16 ต.โคกกระเบื้อง
กลุ่มหัตถกรรมผ้าไหม	นางไสว พรหมนิทร์	13/1 หมู่ 3 ต.บ้านเหลื่อม
กลุ่มทอผ้าไหมบ้านไต้	นางสมบัติ กรรมนคร	108 หมู่ 3 ต.บ้านเหลื่อม
กลุ่มผู้ผลิตสุราแช่บ้านดอนยาว	นางสุบิน ศรีธรรมมา	54 หมู่ 5 ต.ช่อระกา
กลุ่มทอเสื่อพื้นบ้านสระสี่เหลี่ยม	นางบุญเลี้ยง ชมชนะนัด	18 หมู่ 4 ต.โคกกระเบื้อง

ที่มา : รวบรวมโดยคณะกรรมการทศวรรษใหม่ ปฏิรูปโคราช ปฏิรูปประเทศไทย อำเภอบ้านเหลื่อม (2554)

3.13.5 ลักษณะทางสังคม

1) ด้านประชากร อำเภอบ้านเหลื่อม มีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 5,444 ครัวเรือน มีประชากรจำนวน 25,295 คน เป็นชายจำนวน 10,432 คน เป็นหญิงจำนวน 14,863 คน มีรายละเอียดเป็นรายเป็นรายตำบลดังนี้

ตารางที่ 338 แสดงจำนวนครัวเรือน และจำนวนประชากร อำเภอบ้านเหลื่อม

ตำบล/เทศบาล	ครัวเรือน	จำนวนประชากร		
		ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม (คน)
เทศบาลตำบลบ้านเหลื่อม	1,047	1,807	1,978	3,785
ตำบลบ้านเหลื่อม	727	1,305	1,312	2,617
ตำบลวังโพธิ์	671	1,161	1,180	2,341
ตำบลโคกกระเบื้อง	2,099	4,307	1,870	6,177
ตำบลช่อระกา	900	1,852	8,523	10,375
รวม	5,444	10,432	14,863	25,295

ที่มา: ข้อมูลจากสำนักทะเบียนราษฎรอำเภอบ้านเหลื่อม (ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2554)

ผลการจัดเก็บข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานระดับอำเภอ (จปฐ.2) ปี พ.ศ. 2554 โดยการสำรวจจำนวนประชากรที่อาศัยอยู่จริง ณ วันสำรวจ พบว่าอำเภอบ้านเหลื่อมมีประชากรจำแนกตามช่วงอายุ ดังนี้

ตารางที่ 339 แสดงช่วงอายุของประชากร อำเภอบ้านเหลื่อม

ช่วงอายุประชากร (ปี)	เพศ		รวม (คน)
	ชาย (คน)	หญิง (คน)	
น้อยกว่า 1 ปี	37	35	72
1- 2	121	100	221
3- 5	232	214	446
6- 11	537	486	1,023
12- 14	339	262	601
15- 17	285	246	531
18- 25	571	485	1,056
26- 49	1,788	1,880	3,668
50- 60	818	800	1,618
มากกว่า 60 ปีขึ้นไป	718	838	1,556
รวมทั้งหมด	5,446	5,346	10,792

ที่มา : ข้อมูล จปฐ. อำเภอบ้านเหลื่อม (2554)

หมายเหตุ : จำนวนประชากรที่อาศัยอยู่จริงจากการสำรวจนี้อาจไม่เท่ากับจำนวนประชากรที่มีอยู่ในทะเบียนบ้านได้

2) ด้านการศึกษา

ก. ระดับการศึกษาของประชากรในพื้นที่อำเภอบ้านเหลื่อม ส่วนใหญ่ จบการศึกษา ระดับชั้นประถมศึกษา ในระดับชั้น ป.4 - ป.6 รองลงมาคือ ผู้ที่จบการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษา ตอนต้น

ตารางที่ 340 แสดงระดับการศึกษาของประชากร อำเภอบ้านเหลื่อม

ระดับการศึกษา	เพศ		รวม (คน)
	ชาย (คน)	หญิง (คน)	
ไม่เคยศึกษา	135	143	278
ต่ำกว่า ป.4	538	546	1,084
ป.4-6	2,957	2,979	5,936
ม.ศ. 1-3	13	15	28
ม.1-3	836	684	1,520
ม.ศ.4-5	20	14	34
ม.4-6	421	426	847

ตารางที่ 340 แสดงระดับการศึกษาของประชากร อำเภอบ้านเหลื่อม (ต่อ)

ระดับการศึกษา	เพศ		รวม (คน)
	ชาย (คน)	หญิง (คน)	
ปวช.	83	44	127
ปวส.	69	65	134
ปริญญาตรี	133	186	319
ปริญญาโท	7	3	10
ปริญญาเอก	1	1	2
อื่นๆไม่ระบุ	233	240	473
รวม	5,446	5,346	10,792

ที่มา : ข้อมูล จปฐ. อำเภอบ้านเหลื่อม (2554)

หมายเหตุ : จำนวนประชากรที่อาศัยอยู่จริงจากการสำรวจนี้ อาจไม่เท่ากับจำนวนประชากรที่มีอยู่ในทะเบียนบ้านได้

ข. สถานศึกษา ครูและนักเรียน อำเภอบ้านเหลื่อมมีโรงเรียนจำนวน 17 แห่ง มีครูทั้งหมดจำนวน 218 คน นักเรียนจำนวน 3,255 คน โดยเฉลี่ยจำนวนครู 1 คนต่อจำนวนนักเรียนประมาณ 29 คน

ตารางที่ 341 แสดงจำนวนสถานศึกษา ครู และนักเรียนจำแนกเป็นรายตำบล อำเภอบ้านเหลื่อม

ตำบล	จำนวนโรงเรียน	จำนวนครู	จำนวนนักเรียน
เทศบาลตำบลบ้านเหลื่อม	1	19	262
ตำบลบ้านเหลื่อม	3	53	1,112
ตำบลช่อระกา	3	30	348
ตำบลวังโพธิ์	3	30	245
ตำบลโลกกระเบื้อง	7	86	1,288
รวม	17	218	3,255

ที่มา : รวบรวมโดยคณะกรรมการทศวรรษใหม่ ปฏิรูปโคราช ปฏิรูปประเทศไทย อำเภอบ้านเหลื่อม (2554)

ค. การศึกษาอื่นๆ อำเภอบ้านเหลื่อมมีศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน หรือศูนย์การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ระดับอำเภอจำนวน 1 แห่ง มีบุคลากรสายสอนและครู อาสา จำนวน 4 คน มีนักเรียนจำนวน 343 คน มีที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านจำนวน 4 แห่ง

ในการเรียนการสอนมีทั้งหลักสูตรปกติตามระดับชั้นการศึกษาและการฝึกอาชีพ ให้กับกลุ่ม แม่บ้าน กลุ่มเยาวชน และกลุ่มอื่น ๆ ในพื้นที่ที่มีความสนใจ

3) ด้านการสาธารณสุข

ก. สถานบริการด้านสาธารณสุขและการส่งเสริมคุณภาพชีวิตในพื้นที่อำเภอบ้านเหลื่อม มี ดังนี้

ตารางที่ 342 แสดงจำนวนสถานบริการสาธารณสุข อำเภอบ้านเหลื่อม

สถานบริการสาธารณสุข	จำนวน	หมายเหตุ
โรงพยาบาลประจำอำเภอ	1	ขนาด 30 เตียง
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล	4	
สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ	1	
คลินิกแพทย์	1	
ร้านขายยาแผนปัจจุบัน	1	
รวม	7	

ที่มา : สำนักงานสาธารณสุขอำเภอบ้านเหลื่อม (2554)

ข. บุคลากรทางด้านสาธารณสุข (ไม่นับรวมเอกชน) ในพื้นที่อำเภอบ้านเหลื่อมมี บุคลากรทางการแพทย์และด้านสาธารณสุข และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน รวมทั้งหมด จำนวน 571 คน ดังนี้

ตารางที่ 343 แสดงจำนวนบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข อำเภอบ้านเหลื่อม

บุคลากร	จำนวน (คน)	ประชากรต่อบุคลากรทางการแพทย์ 1 คน
แพทย์	3	8,432
ทันตแพทย์	2	12,648
เภสัชกร	2	12,648
พยาบาลวิชาชีพ	40	632
อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน	510	50
สาธารณสุขอำเภอ	1	25,295
นักวิชาการสาธารณสุข 7	3	8,432
บุคลากรสาธารณสุข	10	2,530
รวมบุคลากรทั้งหมด	571	44

ที่มา : สำนักงานสาธารณสุขอำเภอบ้านเหลื่อม (2554)

ค. สถานการณ์ด้านสาธารณสุขในพื้นที่อำเภอบ้านเหลื่อม พบว่า มีโรคที่จะต้องเฝ้าระวัง 10 อันดับแรกของอำเภอ มีดังนี้

ตารางที่ 344 แสดงการป่วยของประชากร อำเภอบ้านเหลื่อม

ลำดับที่	โรค	จำนวนผู้ป่วย			
		2550	2551	2552	2553
1	อุจจาระร่วง	377	308	232	427
2	ไข้ไม่ทราบสาเหตุ	137	148	114	173
3	อาหารเป็นพิษ	38	34	28	62
4	ปอดบวม	36	21	52	80
5	วัณโรคปอด	10	14	0	0
6	อีสุกอีใส	9	46	34	7
7	มาลาเรีย	9	0	0	0
8	ตับอักเสบบี	7	0	0	0
9	กามโรคต่อมและท่อน้ำเหลือง	5	0	0	0
10	ไข้แดงกี่	5	8	18	0

ที่มา : สำนักงานสาธารณสุขอำเภอบ้านเหลื่อม (2554)

ง. อัตราการเปลี่ยนแปลงของจำนวนประชากร ข้อมูลจากกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย พบว่าในปี พ.ศ. 2549 – 2553 ในพื้นที่อำเภอบ้านเหลื่อม มีอัตราการเปลี่ยนแปลงของจำนวนประชากร โดยใช้อัตรา 1: 1,000 ของประชากร ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 345 แสดงอัตราการเปลี่ยนแปลงของจำนวนประชากร อำเภอบ้านเหลื่อม

ปี	จำนวนประชากร(คน)	อัตราการเปลี่ยนแปลง
2549	21,351	-
2550	21,382	0.15
2551	21,430	0.22
2552	21,480	0.23
2553	21,529	0.52

ที่มา : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย (2553)

4) ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิตความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ในพื้นที่อำเภอบ้านเหลื่อม มี ดังนี้ ด้านการป้องกันและปราบปรามมีสถานีตำรวจภูธรจำนวน 1 แห่ง คือ สถานีตำรวจภูธรอำเภอ บ้านเหลื่อม มีป้อมยามตำรวจ จำนวน 2 แห่ง มีตำรวจบ้าน จำนวน 99 คน มีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษา ความสงบ จำนวน 21 คน มีอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนทุกตำบล จำนวน 497 คน มีอาสาสมัคร รักษาคนแดน จำนวน 6 คน และมีลูกเสือชาวบ้าน จำนวน 145 คน

ในพื้นที่อำเภอบ้านเหลื่อมคดีที่เกิดขึ้นในพื้นที่แนวโน้มนับมีปริมาณลดลงทุกปี คือ กรณี คดีการพกอาวุธปืน แต่ขณะเดียวกันคดียาเสพติด มีปริมาณเพิ่มขึ้นทุกปี

ตารางที่ 346 แสดงการเกิดคดีความในพื้นที่อำเภอบ้านเหลื่อม

คดี	2551	2552	2553	2554
ชิงทรัพย์	0	1	0	0
พยายามฆ่า	0	1	0	2
ทำร้ายร่างกาย	9	7	2	1
ข่มขืนกระทำชำเรา อนาจาร พรากผู้เยาว์	3	2	1	0
ลักทรัพย์	5	4	3	2
ทำให้เสียทรัพย์	3	0	1	0
บุกรุก	3	0	4	2
ฉ้อ โกง	2	1	0	1
การพนัน	26	30	25	16
ยาเสพติด	22	45	36	59
พระราชบัญญัติแอลกอฮอล์	0	13	20	0
ขับรถในขณะเมาสุรา	14	29	9	0
พระราชบัญญัติอื่นๆ เช่น อาวุธปืน เลื่อยโซ่ยนต์ ฯลฯ	17	15	4	6

ที่มา : สถานีตำรวจภูธรอำเภอบ้านเหลื่อม (2554)

5) ด้านศาสนา ในพื้นที่อำเภอบ้านเหลื่อมประชากรส่วนใหญ่ในพื้นที่นับถือศาสนาพุทธร้อยละ 99 และมีองค์กรทางศาสนา ได้แก่ วัดจำนวน 13 แห่ง สำนักสงฆ์จำนวน 15 แห่ง ที่พักสงฆ์จำนวน 15 แห่ง และมีโบสถ์คริสต์จำนวน 1 แห่ง มีพระสงฆ์อยู่ในพื้นที่จำนวน 156 รูป

6) ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ในพื้นที่อำเภอบ้านเหลื่อม มีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ถูกถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นผ่านวิถีชีวิตของคนท้องถิ่นหลากหลายด้าน เช่น การทอผ้าไหม การทอเสื่อ การผลิตแก้สชีวภาพ และการผลิตผงนัว

7) ด้านศิลปวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น อำเภอบ้านเหลื่อมได้มีการอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่นโดยมีการจัดงานเทศกาล ประเพณีที่สำคัญ เช่น การทำบุญตามประเพณีสงกรานต์ ประเพณีทำบุญวันสารท ประเพณีลอยกระทง ประเพณีไหว้ศาลปู่ตา มีการทำบุญศาลเจ้าพ่อหนองแปน ที่บ้านตลาด ตำบลบ้านเหลื่อม และมีประเพณีขี้มั่วล่าช้างที่เป็นงานระดับอำเภอ การแสดงโชว์ของม้า ได้แก่ ขบวนม้าโชว์ การแสดงบังคับม้า การกระโดดข้ามเครื่องกีดขวาง การวิ่งแข่งระหว่างม้ากับคน การแสดงโชว์ของช้าง ได้แก่ การลอดท้องช้าง การแสดงโชว์ขี้มั่วล่าช้าง

8) ด้านกีฬาและนันทนาการ อำเภอบ้านเหลื่อมมีองค์การปกครองท้องถิ่นจัดให้มีการแข่งขันกีฬาประจำปีทุกปี และในระดับอำเภอก็มีบุคลากรที่รับผิดชอบงานด้านกีฬาและนันทนาการ จำนวน 1 คน สถานที่ที่ใช้เป็นแหล่งนันทนาการและพักผ่อนในพื้นที่อำเภอนั้นมีกระจายในทุกตำบล สำหรับสถานที่เหมาะสมสำหรับพัฒนาเป็นแหล่งเที่ยวเชิงนิเวศน์ คือ บึงระหานลูกนก อยู่ที่หมู่ 6 ตำบลบ้านเหลื่อม

3.13.6 ลักษณะทางการเกษตร

1) การกสิกรรม อำเภอบ้านเหลื่อมมีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งสิ้น 110,567 ไร่ ครัวเรือนเกษตรกรจำนวน 6,252 ครัวเรือน มีการเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ดังนี้

ตารางที่ 347 แสดงจำนวนครัวเรือนที่ปลูกพืช พื้นที่ปลูก และผลผลิตเฉลี่ยในพื้นที่อำเภอบ้านเหลื่อม

ลำดับที่	พืชเศรษฐกิจ	จำนวนครัวเรือนที่ปลูก	พื้นที่ปลูก(ไร่)	ผลผลิต (ตัน/ปี)
1	ข้าวนาปี	3,018	55,856	11,172
2	มันสำปะหลัง	2,150	36,736	148,550
3	อ้อย	1,084	17,975	96,528
4	ไม้ผล	120	785	1,265
5	ผัก	476	1,759	1,500
6	อื่น ๆ	243	890	125

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านเหลื่อม (2554)

2) ด้านปศุสัตว์ จากการสำรวจมีการทำการปศุสัตว์ในพื้นที่อำเภอบ้านเหลื่อม โดยพบว่า มีเกษตรกรเลี้ยงสัตว์ 5 ชนิด รวมจำนวน 76,257 ตัว ดังนี้

ตารางที่ 348 แสดงการทำปศุสัตว์ในพื้นที่อำเภอบ้านเหลื่อม

ลำดับที่	ชนิดสัตว์	จำนวนสัตว์ (ตัว)	จำนวนครัวเรือน
1	โคเนื้อ	7,597	1,234
2	กระบือ	2,135	550
3	สุกร	9,944	891
4	เป็ดเนื้อ	1,129	25
5	เป็ดไข่	2,375	35
6	ไก่พื้นเมือง	64,452	130
7	ไก่เนื้อ	54,164	231
8	ไก่ไข่	5,859	45

ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์อำเภอบ้านเหลื่อม (2554)

3) ด้านการประมง จากข้อมูลสำนักงานประมงจังหวัดนครราชสีมา ปี พ.ศ. 2553 พบว่าพื้นที่อำเภอบ้านเหลื่อมมีการทำประมงน้ำจืดและมีสัตว์น้ำจืดที่จับได้รวมทั้งอำเภอจำนวน 1,213.50 ตันต่อปี โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 349 แสดงปริมาณการจับสัตว์น้ำในพื้นที่อำเภอบ้านเหลื่อม

ชนิดสัตว์ที่จับ	ปริมาณการจับ (ตันต่อปี)
ปลาดุก	100.00
ปลาตะเพียน	99.10
ปลานิล	962.40
ปลาไน	15.00
ปลาซวย	4.00
รวม	1,213.50

ที่มา : สำนักงานประมงจังหวัดนครราชสีมา (2553)

3.13.7 ลักษณะทางอุตสาหกรรม

สถานประกอบการอุตสาหกรรมอำเภอบ้านเหลื่อมมีโรงงานอุตสาหกรรมที่ได้รับอนุญาตดำเนินการและประกอบการ จำนวน 1 แห่ง คือ อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม

3.13.8 ลักษณะทางพาณิชยกรรม

1) สถานประกอบการด้านพาณิชยกรรม ในพื้นที่ของอำเภอบ้านเหลื่อมมีสถานประกอบการด้านพาณิชยกรรม ดังนี้

- ธนาคาร จำนวน 1 แห่ง คือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
- สหกรณ์ในพื้นที่ มี 1 แห่ง คือ สหกรณ์การเกษตรอำเภอบ้านเหลื่อม จำกัด
- สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงมาตรฐาน / ก๊าซ จำนวน 4 แห่ง
- การขายส่งและขายปลีกการซ่อมแซมยานยนต์และจักรยานยนต์ จำนวน 36 แห่ง
- ร้านค้าส่งจำนวน 3 แห่ง
- ร้านค้าปลีกจำนวน 233 แห่ง
- มีตลาดสดจำนวน 1 แห่ง

2) การบริการที่พัก โรงแรม ในพื้นที่อำเภอบ้านเหลื่อมมีร้านอาหารทั่วไปไว้บริการในพื้นที่จำนวน 39 ร้าน มีที่พักขนาดเล็กจำนวน 3 แห่ง

3) การท่องเที่ยวและสถานที่ท่องเที่ยว อำเภอบ้านเหลื่อมยังไม่มีสถานที่ท่องเที่ยว แต่มีพื้นที่ที่สามารถที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวหรือสถานที่พักผ่อนของประชาชนในพื้นที่ คือ อ่างเก็บน้ำละหานลูกนก อยู่ที่บ้านดอนเปล้า ตำบลบ้านเหลื่อม มีพื้นที่ประมาณ 4,000 ไร่

3.13.9 ลักษณะทางโครงสร้างพื้นฐาน

1) การคมนาคม ในพื้นที่อำเภอบ้านเหลื่อมมีเส้นทางการคมนาคมติดต่อระหว่างอำเภอจังหวัด รวมทั้งในหมู่บ้านมีรายละเอียด ดังนี้

- ทางรถไฟสายตะวันออกเฉียงเหนือ (กรุงเทพ-แก่งคอย-บัวใหญ่-อุดรธานี) วิ่งผ่านตอนกลางของอำเภอในแนวตะวันตก-ตะวันออก ผ่านพื้นที่ตำบลบ้านเหลื่อม ตำบลวังโพธิ์ และตำบลโคกกระเบื้อง

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2160 สายอำเภอลำทะเมนชัย – อำเภอบ้านเหลื่อม – อำเภอแก่งสนามนาง ระยะทาง 53 กิโลเมตร

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2369 สายปะคำ – บ้านเหลื่อม ระยะทาง 43 กิโลเมตร

- ทางหลวงแผ่นดิน สายตะโก - โคนสี ระยะทาง 30 กิโลเมตร

- ถนนลาดยางของกรมโยธาธิการ สายบ้านเหลื่อม – บ้านกุดเวียน เชื่อมกับอำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ ระยะทาง 7 กิโลเมตร

- ถนนลาดยางขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมาเส้นทางสายบ้านตะโก – ซ่อระกา เชื่อมกับจังหวัดชัยภูมิ (อำเภอเนินสง่า) ระยะทาง 10 กิโลเมตร

- ถนนลูกรังของทางหลวงชนบท จำนวน 12 สาย ระยะทาง 28.37 กิโลเมตร

- ถนนลูกรังเชื่อมระหว่างหมู่บ้าน 42 สาย ระยะทาง 91 กิโลเมตร

2) การโทรคมนาคม การติดต่อสื่อสาร อำเภอบ้านเหลื่อมมีชุมสายโทรศัพท์จำนวน 1 แห่ง ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข จำนวน 1 แห่ง มีหอกระจายข่าวครบทุกหมู่บ้าน จำนวน 36 หมู่บ้าน

3) ประปา พื้นที่อำเภอบ้านเหลื่อมมีการประปาในพื้นที่ จากผลการสำรวจของพื้นที่อำเภอบ้านเหลื่อมปี พ.ศ. 2554 พบว่าอำเภอบ้านเหลื่อมมีระบบประปาตำบล และประปาหมู่บ้านจำนวน 31 แห่ง จำนวนครัวเรือนที่มีใช้ 3,745 ครัวเรือน

4) แหล่งน้ำ ในพื้นที่ อำเภอบ้านเหลื่อมมีแหล่งกักเก็บน้ำไว้ใช้ขนาดเล็กและระดับครัวเรือนและระดับชุมชน ดังนี้ มีคลองชลประทาน จำนวน 1 แห่ง คลองส่งน้ำ จำนวน 1 แห่ง บ่อบาดาล บ่อตอก บ่อเจาะ จำนวน 68 แห่ง สระน้ำ (100 ตารางวาขึ้นไป) จำนวน 80 แห่ง แม่น้ำลำคลอง จำนวน 7 แห่ง ฝายกั้นน้ำ จำนวน 34 แห่ง อ่างเก็บน้ำ จำนวน 10 แห่ง ห้วยลำธาร จำนวน 16 แห่ง หนองบึง จำนวน 19 แห่ง และมีสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า จำนวน 2 แห่ง

ตารางที่ 350 แสดงจำนวนแหล่งน้ำในพื้นที่อำเภอบ้านเหลื่อม ระหว่างปี พ.ศ. 2552-2554

ประเภทแหล่งน้ำ	2552		2553		2554	
	ทั้งหมด	ที่ใช้ได้ในฤดูแล้ง	ทั้งหมด	ที่ใช้ได้ในฤดูแล้ง	ทั้งหมด	ที่ใช้ได้ในฤดูแล้ง
บ่อส่วนตัว	49	49	49	49	0	0
บ่อสาธารณะ	59	33	59	33	59	32
บ่อน้ำบาดาล	123	121	98	96	75	60
ถังเก็บน้ำ	230	213	213	167	158	158
โองน้ำขนาดใหญ่	123	105	89	89	67	54

ที่มา : ข้อมูล จปฐ. อำเภอบ้านเหลื่อม (2554)

5) ไฟฟ้า ในพื้นที่อำเภอบ้านเหลื่อมมี ดังนี้ ไฟฟ้า จำนวนครัวเรือนในอำเภอทั้งหมด 3,745 ครัวเรือน ซึ่งมีครอบคลุมทุกหมู่บ้านในอำเภอแต่ยังไม่ครบทุกครัวเรือนและอยู่ระหว่างการขยายเขตไฟฟ้าให้ครบทุกครัวเรือน

3.13.10 ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1) ทรัพยากรดิน มีลักษณะเป็นดินร่วมปนทราย มีความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติต่ำ และมีความเค็มระดับปานกลาง พื้นที่ร้อยละ 60 ของอำเภอเป็นที่ราบลุ่ม อยู่ทางด้านทิศเหนือ ทิศตะวันตก และทิศใต้ของอำเภอ เหมาะแก่การทำนา ส่วนอีกร้อยละ 40 ของพื้นที่มีลักษณะเป็นลอนคลื่น สูง อยู่ทางทิศตะวันออกของอำเภอ เหมาะแก่การปลูกพืชไร่ เช่น อ้อย มันสำปะหลัง ข้าวโพด เป็นต้น

2) ทรัพยากรน้ำ อำเภอบ้านเหลื่อม มีทรัพยากรน้ำที่สำคัญ จำนวน 3 แห่ง ได้แก่

- แม่น้ำชี ไหลผ่านทางตอนเหนือของอำเภอ มีความยาวประมาณ 8 กิโลเมตร ซึ่งเป็นแนวแบ่งเขตการปกครองระหว่างจังหวัดชัยภูมิ และจังหวัดนครราชสีมา โดยไหลผ่านพื้นที่อำเภอบ้านเหลื่อมที่บ้านโนนประคู้ หมู่ที่ 7 และบ้านโด้น หมู่ที่ 3 ตำบลบ้านเหลื่อม

- ลำห้วยน้ำเค็มหรือลำห้วยใหญ่ มีความยาวประมาณ 23 กิโลเมตรไหลมาจากอำเภอกงขามบ้านขามเวียน หมู่ที่ 3 ตำบลขจรระกา หมู่ที่ 4 1 2 5 ตำบลวังโพธิ์ และหมู่ที่ 6 ตำบลบ้านเหลื่อม และไหลลงสู่แม่น้ำชีที่บ้านโนนประคู้ หมู่ที่ 7 ตำบลบ้านเหลื่อม

- อ่างเก็บน้ำละหานลูกนก ตั้งอยู่ในพื้นที่บ้านดอนเป้ ตำบลบ้านเหลื่อม มีพื้นที่ประมาณ 4,000 ไร่ มีน้ำจืดตลอดปี โดยมีลำน้ำชีไหลผ่านอ่างเก็บน้ำแห่งนี้ สภาพน้ำเป็นน้ำเค็มไม่สามารถนำมาใช้ในการเกษตรได้

3) ทรัพยากรป่าไม้ อำเภอบ้านเหลื่อม มีพื้นที่ป่าไม้ที่สำคัญ 1 แห่ง คือ ป่าสงวนโคกหลวง เขตป่าสงวนโคกหลวงมีพื้นที่ 231 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 99.14 ปัจจุบันสภาพป่าถูกทำลายเป็นที่อยู่อาศัยและที่ทำกินของราษฎรมีป่าชุมชนตั้งอยู่ที่บ้านสระแดงพัฒนา

3.13.11 ด้านการเมือง

1) การเมืองระดับชาติ พื้นที่อำเภอบ้านเหลื่อมไม่มีสาขาพรรคการเมืองในพื้นที่ และการแข่งขันในพื้นที่ไม่ค่อยรุนแรงมากนักเนื่องจากเป็นอำเภอที่ขนาดประชารน้อย และพื้นที่มีขนาดเล็ก แต่อย่างไรก็ตามมีนักการเมืองท้องถิ่น และผู้นำในพื้นที่จำนวนมากเป็นฐานคะแนนเสียงให้

2) การเมืองระดับท้องถิ่น ในพื้นที่อำเภอบ้านเหลื่อมไม่มีกลุ่มทางการเมืองระดับท้องถิ่นที่แบ่งแยกที่ชัดเจนนัก เนื่องจากพื้นที่เล็ก คนในพื้นที่ค่อนข้างรู้จักกันเป็นอย่างดี ว่าผู้นำหรือผู้บริหารท้องถิ่นเป็นใคร และประชาชนสามารถพูดคุยสื่อสารถึงสภาพปัญหาของพื้นที่ได้อย่างเต็มที่

3) การเมืองภาคพลเมือง ในพื้นที่อำเภอบ้านเหลื่อมยังไม่มีความเด่นชัดในเรื่องของการเมืองภาคประชาชน

3.13.12 ด้านการจัดการภาครัฐการส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น

การจัดระเบียบการปกครอง ในเขตพื้นที่อำเภอบ้านเหลื่อมจำแนกการปกครองตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พุทธศักราช 2534 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ได้ ดังนี้

1) หน่วยงานราชการส่วนกลาง ในพื้นที่อำเภอบ้านเหลื่อมมีหน่วยงานราชการส่วนกลางอยู่ในพื้นที่ คือโรงพยาบาลอำเภอบ้านเหลื่อม และสำนักงานสาธารณสุขอำเภอ

2) หน่วยงานราชการส่วนภูมิภาค ได้แก่ ที่ทำการปกครองอำเภอ สถานีตำรวจภูธร สำนักงานที่ดิน สำนักงานสรรพากร สำนักงานสถิติ สำนักงานเกษตร สำนักงานพัฒนาชุมชน และสำนักงานปศุสัตว์

3) หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ ได้แก่ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอบ้านเหลื่อม ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขอำเภอบ้านเหลื่อม และสถานีรถไฟอำเภอบ้านเหลื่อม

4) การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น อำเภอบ้านเหลื่อมมีการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น 3 รูปแบบ คือ

ก. องค์การบริหารส่วนจังหวัด มีศูนย์ประสานงานองค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวนหนึ่งแห่ง อยู่ใกล้ที่ว่าการอำเภอบ้านเหลื่อม

ข. องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเหลื่อม องค์การบริหารส่วนตำบลวังโพธิ์ องค์การบริหารส่วนตำบลโคกกระเบื้อง และองค์การบริหารส่วนตำบลช่อระกา

ค. เทศบาล ในพื้นที่อำเภอบ้านเหลื่อมมีเทศบาลตำบล จำนวน 1 แห่ง คือเทศบาลตำบลบ้านเหลื่อม

5) การปกครองท้องที่ อำเภอบ้านเหลื่อมได้มีการแบ่งเขตการปกครองตามพระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องที่ พุทธศักราช 2547 เป็น 4 ตำบล 39 หมู่บ้าน ดังนี้

ตารางที่ 351 แสดงจำนวนหมู่บ้าน จำแนกตามตำบล อำเภอบ้านเหลื่อม

ตำบล	จำนวนหมู่บ้าน	รายชื่อหมู่บ้าน
บ้านเหลื่อม	8	บ้านเหลื่อม บ้านตลาด บ้านโต้น บ้านหนองใหญ่ บ้านคอนทอง บ้านคอนเปล้า บ้านโนนประคู้ และบ้านกลาง
วังโพธิ์	6	บ้านชงโค บ้านวังโพธิ์ บ้านนา บ้านโนนทองกลาง บ้านวังแร่ และบ้านสระแดง
โคกกระเบื้อง	16	บ้านโคกกระเบื้อง บ้านคอนตะหนักัน บ้านตลุกพลวง บ้านหนองแถม บ้านสระสี่เหลี่ยม บ้านหนองสองห้อง บ้านหนองปรือโปร่ง บ้านหนองม่วงช่างพิมพ์ บ้านสามัคคีพัฒนา บ้านหนองโจด บ้านโคกสามัคคี บ้านหนองกุงน้อย บ้านโนนตาลเสี้ยน บ้านหนองสองห้องใต้ บ้านสันติสุข และบ้านหนองปรือพัฒนา
ช่อระกา	9	บ้านช่อระกา บ้านม่วง บ้านขามเวียน บ้านโนนเพ็ด บ้านดอนยาว บ้านหนองรัง บ้านช่อบูรพา บ้านช่อพัฒนา และบ้านโนนสมบูรณ์

ที่มา : รวบรวมโดยคณะกรรมการทศวรรษใหม่ ปฎิรูปโคราช ปฎิรูปประเทศไทย อำเภอบ้านเหลื่อม (2554)

3.13.13 การวิเคราะห์ศักยภาพของอำเภอบ้านเหลื่อม

จากการจัดการประชุมเมื่อวันที่ 7 ตุลาคม พ.ศ. 2554 ซึ่งมี ผู้นำกลุ่มต่าง ๆ ผู้เข้าร่วมประชุมจำนวนทั้งสิ้น 60 คน ประกอบด้วย ผู้นำกลุ่มต่าง ๆ จำนวน 50 คน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 5คน หน่วยราชการต่าง ๆ จำนวน 5 คน ผู้เข้าร่วมประชุมได้มีส่วนร่วมในการระดมสมองและวิเคราะห์ศักยภาพของอำเภอ ดังนี้

1) การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน ผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายในที่เป็นปัจจัยหนุนและปัจจัยที่เป็นจุดอ่อนหรือปัญหาที่มีผลต่อการพัฒนาพื้นที่อำเภอบ้านเหลื่อม สามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 352 วิเคราะห์ศักยภาพ จุดแข็งและจุดอ่อน ของอำเภอบ้านเหลื่อม

จุดแข็ง	จุดอ่อน
<p>ก. ด้านกายภาพ</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีแม่น้ำชีไหลผ่าน และมีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย - มีโครงข่ายและสัญญาณ โทรศัพท์มือถือครอบคลุมทั่วทุกพื้นที่ของอำเภอ - พื้นที่มีขนาดเล็กง่ายสำหรับการวางแผนในการพัฒนา - มีพื้นที่สำหรับการเกษตรกรรมเป็นจำนวนมาก - มีคลองส่งน้ำด้วยระบบไฟฟ้าระหว่างหมู่บ้าน 	<p>ก. ด้านกายภาพ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ถนน เส้นทางคมนาคม ชำรุด เป็นหลุม เป็นบ่อ ไม่ได้รับการซ่อมแซม - ขาดแหล่งเก็บกักน้ำเพื่อการเกษตรขนาดใหญ่ ทำให้มีน้ำไม่เพียงพอต่อการเพาะปลูก - แหล่งน้ำต้นทุน ยังไม่มีการขุดลอกเพื่อให้สามารถกักเก็บน้ำได้มากขึ้น - พื้นที่ป่าและพื้นที่สาธารณะมีจำนวนน้อย

ตารางที่ 352 วิเคราะห์ศักยภาพ จุดแข็งและจุดอ่อน ของอำเภอบ้านเหลื่อม (ต่อ)

จุดแข็ง	จุดอ่อน
<p>ข. ด้านสังคม (การศึกษา ครอบครัว เยาวชน กลุ่มอาชีพ ภูมิปัญญา)</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีบุคลากรเฝ้าระวังด้านควบคุมโรค - มีภูมิปัญญาด้านหัตถกรรมพื้นบ้าน เช่น ทอเสื่อ กก จักสาน ทอผ้าไหม ผ้าฝ้าย - มีการตรวจสุขภาพประจำปีของประชาชนในพื้นที่ - มีการสร้างเครือข่ายด้านสุขภาพในทุกระดับ - มีกองทุนสุขภาพในระดับตำบลครบทุกตำบล - มีสถานบริการสาธารณสุขใกล้บ้านที่บริการสะดวก รวดเร็ว 	<p>ข. ด้านสังคม (การศึกษา ครอบครัว เยาวชน กลุ่มอาชีพ ภูมิปัญญา)</p> <ul style="list-style-type: none"> - เด็กนักเรียน ไม่จบหลักสูตรภาคบังคับในอัตราร้อยละที่เพิ่มขึ้น - ประชาชนไม่สามารถดูแลสุขภาพในเบื้องต้นด้วยตนเอง จึงต้องเน้นการพึ่งพามาจากโรงพยาบาลเป็นหลัก เนื่องประชาชนขาดความตระหนักในดูแลสุขภาพของตนเอง - ประชาชนในพื้นที่ขาดการรวมกลุ่มในการประกอบอาชีพ - แพทย์และบุคลากรด้านสาธารณสุขในพื้นที่มีจำนวนน้อย
<p>ค. ด้านเศรษฐกิจ/อุตสาหกรรม</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีกองทุนการเงินในหมู่บ้านที่บริหารจัดการโดยชุมชน และบริการคนในชุมชน - ประชาชนมีความมั่นคงในด้านการประกอบอาชีพ - มีการแปรรูปผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าของผลผลิตทางการเกษตร - ประชาชนในพื้นที่เป็นเกษตรกรจำนวนมาก และมีที่ดินทำกินเป็นของตนเองโดยส่วนใหญ่ 	<p>ค. ด้านเศรษฐกิจ/อุตสาหกรรม</p> <ul style="list-style-type: none"> - ประชาชนมีรายได้ต่อคนต่อปีในอัตราที่ต่ำและมีหนี้สินสูงมากขึ้น - มีการอพยพแรงงานออกนอกพื้นที่หลังฤดูกาลเก็บเกี่ยว - ได้รับการจัดสรรงบประมาณน้อยและมีประชากรจำนวนน้อย - ประชาชนว่างงานหลังฤดูกาลเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตร - ประชาชนในพื้นที่มีภาระหนี้สินสูง อันเนื่องจากการทำการเกษตร ส่งบุตรหลานเรียน - ประชาชนขาดความรู้ ทักษะ ในการประกอบอาชีพ รวมทั้งทักษะในการบริหารจัดการทุน จึงทำให้การทำการเกษตรไม่พัฒนา - ประชาชนยังไม่มีความพร้อมในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

ตารางที่ 352 วิเคราะห์ศักยภาพ จุดแข็งและจุดอ่อน ของอำเภอบ้านเหลื่อม (ต่อ)

จุดแข็ง	จุดอ่อน
<p>ง. ด้านการเมืองการปกครอง</p> <ul style="list-style-type: none"> - ประชาชนมีความสามัคคี และความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานราชการอย่างใกล้ชิด - ประชาชนมีความสนใจด้านการเมืองการปกครอง - การบริการของหน่วยงานราชการมีบริการที่ดี - ผู้นำหมู่บ้าน ผู้นำชุมชน เป็นคนรุ่นใหม่ มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนา 	<p>ง. ด้านการเมืองการปกครอง</p> <ul style="list-style-type: none"> - การบูรณาการการดำเนินงานจากหน่วยงานต่างๆ มีน้อย - ผู้นำท้องถิ่นยังไม่มีการทำงานเพื่อพัฒนาคนแต่ทำงานเน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน - การแก้ไขปัญหาขององค์กรท้องถิ่นไม่ตรงกับปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ - การบริหารงานท้องถิ่นขาดการบริหารที่โปร่งใส และประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงาน - ไม่มีการเปิดเผยข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน โดยเฉพาะเรื่องการบริหารงบประมาณท้องถิ่น - ประชาชนมีความตื่นตัวทางการเมืองน้อย และไม่ค่อยเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมือง ทั้งในเรื่องการตรวจสอบการทำงานของนักการเมืองท้องถิ่นและการเมืองระดับอื่น ๆ
<p>จ. ด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีประเพณีแห่เทียนพรรษาทุกปี และมีการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย - ผู้ที่มีความรู้ทางด้านความเชื่อ วัฒนธรรมท้องถิ่น ประเพณีท้องถิ่นยังมีอยู่กระจายในทุกตำบล 	<p>จ. ด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ</p> <ul style="list-style-type: none"> - เยาวชนรุ่นใหม่สนใจวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อของท้องถิ่นน้อยลง - ไม่มีการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และความเชื่อท้องถิ่นที่เป็นระบบ - ไม่มีกระบวนการถ่ายทอดความรู้จากคนรุ่นเก่าที่มีความรู้ด้านวัฒนธรรม ประเพณี และความเชื่อที่ทรงคุณค่าสู่รุ่นใหม่ ทั้งเด็ก และเยาวชน - ผู้รู้ทางด้านวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อท้องถิ่น เริ่มมีปริมาณน้อยลงทุกที

2) การวิเคราะห์ โอกาส และอุปสรรคหรือข้อจำกัด ผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกที่มีผลกระทบต่อกระบวนการพัฒนาพื้นที่อำเภอบ้านเหลื่อม สามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 353 วิเคราะห์ศักยภาพ ด้านโอกาส และอุปสรรค ของอำเภอบ้านเหลื่อม

โอกาส	อุปสรรค/ข้อจำกัด
<p>ก. ด้านกายภาพ</p> <ul style="list-style-type: none"> - นโยบายการพัฒนารถไฟทางคู่ของรัฐบาล - หน่วยงานรัฐมีแนวโน้มจะมีการพัฒนาระบบแหล่งน้ำในพื้นที่ให้มากขึ้น โดยเฉพาะระบบชลประทานด้านการเกษตร 	<p>ก. ด้านกายภาพ</p> <ul style="list-style-type: none"> - เกิดโรคระบาดของพืชที่แพร่ระบาดอย่างรวดเร็ว เช่น เพลี้ยแป้งทำลายมันสำปะหลังและอื่น ๆ - สภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้ประชาชนปรับตัวด้านการผลิตไม่ทัน และขาดแคลนเหตุการณ์ไม่ถูก - เกิดการแพร่กระจายดินเค็มจากการทำเกลือของอำเภอข้างเคียงและทำให้คุณภาพดินเสื่อมทำการเกษตรไม่ได้เต็มที่
<p>ข. ด้านสังคม (การศึกษา ครอบครัว เยาวชน กลุ่มอาชีพ ภูมิปัญญา)</p> <ul style="list-style-type: none"> - ระบบการศึกษาได้รับการพัฒนาทั้งในระบบและนอกระบบ และรัฐบาลมีนโยบายเรียนฟรีที่เปิดโอกาสให้ผู้ด้อยโอกาสเข้าถึงการศึกษาได้มากขึ้น - รัฐบาลมีนโยบายหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า - นโยบายปราชญ์บัณฑิตของรัฐบาลอย่างจริงจัง - มีกระบวนการพัฒนาครอบครัวอย่างจริงจังเพื่อพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพการสอน 	<p>ข. ด้านสังคม (การศึกษา ครอบครัว เยาวชน กลุ่มอาชีพ ภูมิปัญญา)</p> <ul style="list-style-type: none"> - โรคอุบัติใหม่ที่เกิดขึ้นมีความรุนแรงมากกว่าเดิม - โรคใหม่ ๆ เกิดขึ้นและมีความรุนแรงยากต่อการควบคุมดูแล - การแพร่ระบาดของยาเสพติดที่มีมากขึ้นทุกปี
<p>ค. ด้านเศรษฐกิจ /อุตสาหกรรม</p> <ul style="list-style-type: none"> - นโยบายรัฐมีการประกันราคาผลผลิตด้านการเกษตร - มีหน่วยงานราชการสนับสนุนด้านวิชาการต่าง ๆ เช่น การฝึกอบรมและพัฒนาทักษะด้านอาชีพต่าง ๆ ให้กับคนในพื้นที่ - มีกองทุนสตรี กองทุนเงินล้าน เพื่อพัฒนาอาชีพให้กับกลุ่มอาชีพในพื้นที่ 	<p>ค. ด้านเศรษฐกิจ /อุตสาหกรรม</p> <ul style="list-style-type: none"> - ราคาผลผลิตตกต่ำ และราคาปัจจัยการผลิตมีราคาแพงมากขึ้น - ภาวะความผันผวนทางเศรษฐกิจโลก และเศรษฐกิจประเทศที่ตกต่ำ - การเปิดการค้าเสรี และอาเซียนเป็นหนึ่งเดียวทำให้เกิดปัญหาการแข่งขันทางการตลาดของสินค้าเกษตร

ตารางที่ 353 วิเคราะห์ศักยภาพ ด้านโอกาส และอุปสรรค ของอำเภอบ้านเหลื่อม (ต่อ)

โอกาส	อุปสรรค/ข้อจำกัด
<p>ง. ด้านการเมืองการปกครอง</p> <ul style="list-style-type: none"> - หน่วยงานภาครัฐมีโครงการและกิจกรรมพัฒนาความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับอำนาจ สิทธิ และหน้าที่ของประชาชน - มีกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นและมีการสนับสนุนงบประมาณลงสู่ระดับพื้นที่ และท้องถิ่น - กระแสการรณรงค์ต่อต้านคอร์ปชั่นทุกระดับของหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ 	<p>ง. ด้านการเมืองการปกครอง</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารประเทศบ่อย ทำให้การดำเนินการเชิงนโยบายไม่มีความต่อเนื่อง - การคอร์ปชั่นที่มีมากจนกลายเป็นเรื่องปกติ ทำให้ประชาชนในพื้นที่ไม่กล้าเข้าไปตรวจสอบการทำงานของผู้บริหารท้องถิ่น - ไม่มีกระบวนการจัดการที่เด็ดขาดกับบุคคลที่ทำผิดทางการบริหารบ้านเมือง
<p>จ. ด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ</p> <ul style="list-style-type: none"> - กระแสการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ที่เป็นโอกาสให้ประชาชนได้เผยแพร่วัฒนธรรม ความเชื่อของตนเอง 	<p>จ. ด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ</p> <ul style="list-style-type: none"> - สื่อกระแสหลักที่ส่งผลกระทบต่อความรู้สึกนึกคิด และวัฒนธรรมของท้องถิ่น เช่น ละครข่าว และอื่น ๆ - คนโดยทั่วไปไม่ค่อยเห็นคุณค่าของศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อของท้องถิ่น - กระแสโลกาภิวัตน์ที่มีการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก และประเทศอย่างรวดเร็วที่ทำให้ประชาชนในพื้นที่เลียนแบบวัฒนธรรมใหม่มากขึ้น

3.13.14 ข้อเสนอแนะการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาจังหวัดอย่างเป็นเอกภาพ

จากการจัดเวทีอำเภอบ้านเหลื่อม ที่ประชุมได้มีการนำเสนอให้มีการขับเคลื่อนประเด็นเพื่อนำไปสู่การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาจังหวัดอย่างเป็นเอกภาพทั้งภาครัฐ (ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น) ภาคเอกชน รัฐวิสาหกิจ ประชาชน นักวิชาการ ปราชญ์ชาวบ้าน นักการเมือง และอื่น ๆ รวมทั้งเป็นการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ไปพร้อมกับการขับเคลื่อนงานปฏิรูปโคราช จึงมีข้อเสนอแนะให้ทำงานผ่านการขับเคลื่อนงานเชิงประเด็นดังนี้

ประเด็นที่ 1 ประเด็นด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน คือ การพัฒนาแหล่งน้ำให้มีปริมาณมากขึ้นเพื่อนำไปสู่การส่งเสริมการผลิตทางการเกษตรของเกษตรกรในพื้นที่ โดยภาครัฐทุกระดับ ภาคเอกชน รัฐวิสาหกิจ ภาคประชาชน ปราชญ์ชาวบ้าน ภาคการเมืองและอื่น ๆ จะต้องเข้ามามีบทบาทในการกำหนดแนวทางการพัฒนา และมีส่วนร่วมในการพัฒนาทุกขั้นตอน

ประเด็นที่ 2 ประเด็นการบริหารจัดการน้ำที่เหมาะสม เนื่องจากว่าหากมีการบริหารจัดการน้ำที่ดีจะทำให้ประชาชนในพื้นที่ที่มีปริมาณน้ำใช้ที่เพียงพอกับความต้องการ และนำไปสู่การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด

ประเด็นที่ 3 ประเด็นการลดต้นทุนการผลิต เนื่องจากเกษตรกรในพื้นที่ประสบกับปัญหาต้นทุนการผลิตสูง และทำให้เสี่ยงต่อการขาดทุนหรือได้กำไรน้อย

ประเด็นที่ 4 ประเด็นการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ และเพิ่มมูลค่าของผลผลิตให้กับกลุ่มอาชีพ ในพื้นที่

การดำเนินการทั้ง 4 ประเด็นในพื้นที่จะเป็นกระบวนการนำไปสู่การสร้างความร่วมมือของภาครัฐส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น ภาคธุรกิจเอกชน รัฐวิสาหกิจ ประชาชน ปราชญ์ชาวบ้าน ภาคการเมือง และอื่น ๆ โดยมีเป้าหมายคือการพัฒนาให้ประชาชนในพื้นที่อยู่ดีมีสุข และได้รับความเป็นธรรม